

Prof. H. Maasilta
Antamassa
Meesmest

28942

20000 Diplomini Toimeks
tulla 29.7.42
Maasilta

Diplomitöö
473654

Ulo Ojamaa,
stud. iur.,
matr. nr. 12.322

Füüsiliste rikete maksukoormis
estti TMS, nõukoode saduste
ja palgatulude osas — Palgatu-
lude mahu määrese järgi.

27. mail. 1942.
240.
TARTU

Diplomitöö.

A 18961

Mai.

1942.

Lõpetanud 3. juulil 1942. a. õigusteaduskonna

Sisukord.

Triteeritud kirjandus.

Kahtatud allikad.

Lühendid.

Sissejuhatus.

I ptk. Eesti Tulumaksuseadus (TMS).

§ 1. Maksudokumentatsioon.

§ 2. Maksustamisalused ja nende arvutamise

§ 3. Alalisalammäärad ja modustused.

§ 4. Maksumäärad.

II ptk. NSVL ja ENSU Tulumaksuseadus
resp. -seadlus.

§ 1. Maksudokumentatsioon.

§ 2. Maksuseadustused.

§ 3. Maksudokumentatsioonide kategooriad.

1. Töölisid ja teenijad.

2. Kirjandus- ja kunstilised.

3. Arstid, advokaadid jt. vabakutselised.

4. Käsitöölised, kaubandus- ja tööstusettevõtete valdajad, ehitiste

ja taesode valdajad, uueimeled,
uueultuste teenijad ja teised.

III pte. Palgatulude maksu määrus (PTMM).

§ 1. Maksukohustus ja maksustamis-
alused.

§ 2. Maksunäärad.

§ 3. Elatistalammäär ja maksusoodus-
tused.

IV pte. Mõnikute maksukohustuste maksu-
koormise analüüs tegelike näidete
varal Eesti TMS, NSUL TMS ja PTMM
järgi.

V pte. Kokkuvõtted ja hinnanguid.

Tsiteeritud kirjandus.

Herrmann, Grundlehren des Verwaltungsrechts, 1921.

J. Laabel, Eesti riigi-maakondusõiguse põhiprobleeme, Tartu, 1934.

J. Laabel, Sissejuhatus finantsõigusteadusse, Tartu, 1939.

Kasutatud allikaid.

Eesti Tulumaksuseadus ühes lisadega.

Maksuseadused ja määrused, II kommentaarid, Tallinn, 1937.

M. Enno ja J. Kleisment, Tulumaksuseadus seletustega, Tallinn, 1932.

NSVL Elanikkonna Tulumaksuseadus.

§ NSVL Ülemnõukogu Presiidiumi 1940.a. 22. mai seadus.

NSVH Rahanduse Rahvacomissariaadi
juhend 22. aprillist 1940.

ENSV Rahanduse Rahvacomissariaadi
brošüür - Tulumaks ja Elamu-kultuur-
maks tööstelt ja teenijatelt, Tallinn, 1941.

Palgatulude maksu määrus (AJ 1941, 14, 68)
lühend. PTMH.

Selituskiri Palgatulude maksu määruse
juurde (AJ 1942, III, 3.), lühend. Selituskiri.

Õesti Omavalitsuse Majandus- ja Trans-
pordidirektoraatori Maksude Osakorra
selitus- ja ringkirjad.

Lühendeid.

- AT - Ametlike Teataja.
 EOÜ - Eesti Omavalitsus.
 TMS - Eesti Tulumaksuseadus.
 ENSO TMS - ENSO Tulumaksuseadlus.
 NSOL RahaRk Teberd - NSOL Raha-
 duse Rahvakomissariaadi Teberd
 PJMM - Palgatulude maksu määrus.
 Selituskiri - Selituskiri Palgatulude-
 maksu määruse juurde.

Sissejuhatus.

Riigi kulude kattes on kodanikud kohustatud sooritama riigile rahalisi jõudlusi, maksid. Maksude surd kohustus on olnud õigustamises ja põhjendamises on loodud rida teooriaid. Huviteooria järgi on maksuloomuline koormis² maksuohutuse vastujõudluses, tasuks riigile viimase poolt antud kaitse-, vabaduse jms. eest. Kindlustusteooria järgi on maks kindlustuspreemiaks riigile maksuohutuse riski ja omandi kaitse eest. Nr. orgaanilise elu ohriteooria järgi, mis on kaasajal tunnustatuim, on maks kodaniku jõudlusvõime kohane surd kohustus riigi kui absoluutselt paratamatu ring tarviliku organisatsiooni vastu.

Mis puutub maksustamise teostamisse, siis on see rajatud reale nr. maksusta-

¹ Maa- mõiste kohta vt. Fuhar Daabel, Eesti Riigi-maksuõiguse põhiprobleeme, Tartu, 1934, lk. 15, 37.

² Koormise kohta vt. Herreritt, Grundlehrer des Verwaltungsrechts, 1921, lk. 481 jj.

mis põhimõttele, millest tähtsamad on järgmised:
 1) raduslikkuse põhimõte — maksulaomulisi koormisi ei saa sellelegi pale parra meidu kui raduse alusel; 2) õrgluse põhimõte — kodarikke tuleb maksustada õrglaselt, s.o. nende jõudlusvõime kohaselt maksukoormise ühtlase jaotamisega.

Kui võrra neist põhimõttest on rakendamist leidnud Eesti Tulumaksusaduses ja nõukogude tulumaksusaduses ja -saduses ning PTMT-s, seda näeme järgnevalt rääkides.

Kõik maksud kui majanduslikult hinnatava vastutasuta rahalised ülesanded riigi valdusse moodustavad varakaotuse, misgi koormise maksukoormisele.³

Järgneva diplomite ülesandes on analüüsida ja võrrelda füüsiliste rikkete maksukoormist TMS ja nõukogude saduste järgi.

Nagu üldiselt teada kellestus meil möödunud aasta detsembris kuus kord, mille järgi palgatulude saajatelt peetakse tulumaksu asemel palgamaksja poolt palga maksmisele kuupalgalt kinni nr. palgatulude maks. Seega palgatulud ei kuulu enam tulumaksustamisele. Arvestades kellestuga vaatleme käesoleva töö lõpul ka füüsiliste rikkete maksukoormist

³ vt. Fuhari Raabel, Sissejuhatus finantsõiguste teadusse, Tartu, 1939, lk. 67.

Palgatulude maksu määruse järgi.

Enne kui aruame otseselt selpool-püstitatud probleemi lahendamisele peatume siinkohal kõrgemalt rihkejuhatavalt füüsiliste isikute tulumaksustamise seaduslike aluste juures. Ühimaastena tulevad arvesse järgmised normatiivaktid:

1) Eesti Tulumaksuseadus⁴, mis kehtis bestis kuni 10. nov. 1940. a.

2) Nõukogude aktid - kehtivad meil 10. nov. 1940 kuni det. 1941. a.:

a) NSVL Ülanõukonna Tulumaksuseadus 1940. a.-st

b) NSVL Rahanduse Rahvakoormissariaadi juhend 28. aprillist 1940. nr. 284/wo.

c) ENSV Ülemnõukogu Presiidiumi 1940. a. 22. mai seadlus.

d) ENSV Rahanduse Rahvakoormissariaadi juhend 4. det. 1940. nr. 242/13.

Lisaks selmainituile tuleb märkida veel juhendest, ringkirju ja sletusi, mis sisustavad ja säätivad lähemalt füüsiliste isikute tulumaksustamist.

Ulis püütud palgatulude maksustamise õrgusalustesse, mis sellistena esinevad järgmised normatiivaktid:

⁴ RT 1920, 63/64, 184; 1922, 78/43; 1923, 35/32; 1924, 149, 94; 1922, 1, 2; 1933, 29/239; 1934, 46, 403; 1935, 27, 237; 1935, 33, 277; 1936, 15, 101; 1937, 15, 116; 1937, 91, 742; 1940, 36, 310.

- 1) Palgatulude maksu määrus;
- 2) Selituskiri Palgatulude maksu määruse juurde.

Neile lisanduvad veel mitmesugused järgnevas töös loetletud E.O. Majandus- ja Transpordidirektoriumi Maksude Osakonna selitus- ja ringkirjad.

Lõpuks olgu märkida, et järgnevas töös keskendatakse legaalterminoloogiale. Mis puutub töö käsitlemisjärjestusse, siis enne vaatleme füüsiliste inimeste maksukoormist sättivate normistiku ja pärast analüüsime selle alusel üksikute maximeerlaste kategooriate maximeerimist.

I ptk. Eesti Tulumaakuseadus (TMS).
 § 1. Maakoostlus.

TMS § 1 järgi maastatakse tulumaakuga
 kõik füüsilised isikud, kellel on Eesti Vabariigi pii-
 res mingisugusid tuluvõimalusi. Sellest sättest jä-
 reldeb, et maakoostuse tekkimise tingib tulu-
 saamine Eesti Vabariigi piires olevast tulualli-
 kaist; ka väljaspool Eesti Vabariigi piire asu-
 vad isikud käivad tulumaaku alla, kuid ai-
 nult nende tulude osas, mis on saadud Ees-
 tis.⁵ Tulumaakuga ei maastata isikuid, kes
 omavad ^{omad} extraterritoriaalset õigust Eestis. Nende
 isikute loend on antud TMS § 2.⁶

§ 2. Maakustamisalused ja nende
 arvutamise.

Maakustamisalused on fikseeritud TMS § 3-20.
 TMS § 3 järgi arvutatakse tulumaak maakoostuse
 eelmise aasta kogu tulude põhjal, olgu need

⁵ TMS § 1, tähendus.

⁶ Cf. TMS § 2, tähendus.

ükskõik missugusel kujul või missugustest allikatest saadud, nagu tulud:

- 1) rahalistest kapitalidest;⁷
- 2) liikumata varandusist;
- 3) kaubandus-tööstuslikest ja muist tulutaavaist ettevõttest;
- 4) teenistus- ja töötasust;
- 5) eluotselise, riskilise, ävilise ja muust tulutaavaist tööst, ning igast muust tululikkast, mis ulmiste punktide all ei ole tähendatud.

JMS § 4 annab pika loendi, mis on välis-
tatud maksustatava tulu hulgast. Viimane
aitab turduvalt sargendada füüsiliste riskute
maksustamist. JMS § 6 järgi arvutatakse tulu-
maks ulmised kalendriaastal saadud tulude
põhjal; neis ettevõttes, kus tegevusaasta ei üh-
tu kalendriaastaga, - tulu põhjal, mis saadud
viimasel, möödunud tegevusaastal, enne decla-
ratsiooni avaldamist.⁸ Sejuures ei arvata tulu-
de hulka mitte ainult läinud kalendri-
tegevusaastal kättesaadud tulud vaid ka need,
mis sel aastal pidid sisse tulema, aga järd sisse
nõudmata. kõrgist JMS § 3 fikseeritud max-
sustatavaist tuludest teha järgmisi maksust-

⁷vt JMS § 8.

⁸ JMS § 6.

vestusi. Kapitalide tuludest arvatakse maha rahaliste väärtuste hoidmise, valitsemise ja kinnituse kulud, samuti ka kapitalidest võetavad riiklikud maksud.⁹ Tuludees liikumata varandustest ja tulutoovast ettevõttest loetakse rahalised või rahalise väärtusega tulud:

- 1) liikumata varanduse suhtes — maast, metsast, veest, majadest, ehitistest jne. kui ka igasugustest orgustest nende varanduste peale;
- 2) ettevõtete suhtes — kõrgist ärioperatsioonidest.¹⁰ Seltsadest selgub, et tulemas arvestatakse tuludelt, mis on saadud tulutoovaid ettevõttest ja tulutoovast allikast, kusjuures tulutoovate ettevõtete resp. allikate all tuleb mõista riisuguseid ettevõtteid või allikaid, mis sellistena on kasutatud ja mis mingisugust tulu annavad, olguigi et ettevõtte resp. allika kasutamise lõpptulemusel kulud ülitavad tulud.¹¹

JMS § 11 põhjal kuuluvad tuludest liikumata varandusest, kaubanduslikest, tööstuslikest ja muist tulutoovast ettevõttest mahaarvamisele: 1) tulu

⁹ Vt. JMS § 9 ja seal antud tähendusid.

¹⁰ JMS § 10. Vt. ka tähendus 1-3.

¹¹ Maksusadused ja määrused, komenentaarid, II, Tallinn, 1937, kom. 8 ad JMS § 11. Vt. ka M. Enno ja J. Kleesment, Tulu maksusaduse selitustega, Tallinn, 1932, lk. 17.

saamise, kindlustamise ja haldamise kulud; 2) kulud teenijate, töölise ja nende perekon-
naliikmete sisetöösse parandamises, sisetul-
gas ja nende haldamises ja õpetami-
ses asutatud haigemajade ja õppeasutus-
te haldamise kulud; 3) amortisatsioon.
TMS § 11 p.p. 1-3 käitamisel mahaarvestami-
sele kuuluvate riikajakaliku laendi annab
TMS lisa I.¹² Edasi kuuluvad tuludest lii-
kumata varandusist ja tulutoovast ettevõt-
teist mahaarvestamisele töelised kahjud va-
randuse hävimisel, nii palju kui neid kah-
jusid kinnitustasu ei kata;¹³ Mahaarvamisele
kuuluvad ka laened, mille tasumine laenu-
sta, kuid ainult seaduses exp. verbis fikseeritud
tingimustel.¹⁴ Edasi arvestatakse kõnesolevatest
tuludest maha liikumata varanduste ja ette-
võtete pealt võitavad riiklikud ja kogukond-
likud maksud.¹⁵ Lõpuks kuuluvad veel maha-
arvamisele annetused isemaa ühingutele ja
nende liitudele, sihtasutistele ja sihtkapi-
talidele, mis töötavad ainult heategevus-, hooliva-
delise, teadusliku, haridusliku või muu üldka-
zuliku sihiga, kuid kogusummas aastas mitte
üle 5000 kr., annetused riigile aga piirama-

¹² Fuhatuskiri TMS § 11 käitamise kohta.

¹³ Ut. läh. TMS § 11 p. 4 ja selle tähendus.

¹⁴ TMS § 11 p. 5.

¹⁵ TMS § 11 p. 6.

ta neeruses.¹⁶

Färgnevalt vaatleme aga kulusid, mis ei kuulu mahaarvamisele tuludest, liikumata varandusist ja tuluteovast ettevõttest ringlöödest. Nia kuuluvad: 1) kapitaalikulud majapidamise või ettevõtte laiendamises ja täiustamises, väljaanded kapitalide ja muude varanduste suurendamiseks, kulutused varandustel laenuvate võlgade kustutamises ja ulmuste aastate rahjude katmises;¹⁷ 2) matustatava majapidamise või ettevõttesse mahutatud kapitali protsendid.¹⁸

Nagu eelpool märkisime, kuuluvad tuluarvestamisele ka tulud teeristus- ja töötasudest. Teeristus- ja töötasude mõiste määrangu annab meile JMS § 13, mille järgi tuluarvestustasust ja palgatööst loetakse kõik tulud rahas ja naturas, mida keegi saab oma vabast kutselööst, riiklikust ävilisest tegevusest või muust lööst.

Prale mahaarvamiste üksikute allikate järgi võib üldtuluarvestusest veel maha arvestada järgmised kulud: a) protsendid maksualuse võlgade pealt, välja arvatud võlgade kustutamises minevad summad; b) rasugused maksualusele seaduse (näit. kinnisvaramaks), testamendi (pärandusmaks), kahtuotsuse

¹⁶JMS § 11 p 7.

¹⁷JMS § 12 p 1.

¹⁸JMS § 12 p 2.

või notariaalse lepingu põhjal sorduslikud
 aeg-ajalised maksud; c) maksud erise ja oma
 perekonnaliikmete eest pensioni-, haige- ja matu-
 sekassadesse; d) maksukohuslase seaduse või lepingu
 põhjal sorduslikud maksud erise ja oma pree-
 konnaliikmete eest kinnituskassadesse; vabatahtli-
 kud maksud kapitalide ja tulude kinnitami-
 ses summajuhtumites või samade isikute tea-
 tava ajari elamises, kuid kummagi kinnitus-
 viisi juures mitte rohkem kui kokku 100 kr aastas.¹⁹

Kõik eeltähendatud mahaarvestused aitavad
 tõhusalt kaasa maksukoormise vähendamisele.

JMS § 20 järgi ei kuulu aga mahaarvesta-
 misele: a) maksukohuslasele mittesorduslikud
 maksud;²⁰ b) maksukohuslase ja tema perekon-
 naliikmete isiklikes tarvidustes tehtud
 kulud;²¹ c) tasutud tulumaas.

§ 3. Elalisalamäärad ja seadustused.

Eelpool käsitletud maksustamisaluste jär-
 gi arvutatud tulusummast arveatakse
 maha: 1) linnades ja merekindluste-
 abielu-
tel 900 kr, absoluutlül (vallalised, lised ja lahutatud)

¹⁹ JMS § 19.

²⁰ näit. riiklikule teenijale, lapsehooldajale makstud palk,
 samuti jalgrattamaas (Maksuseadused ja määrused,
 II, kom. 1-3. ad JMS § 20

²¹ Maksuseadused ja määrused II, kom. 4, 5, 6, 11 ad JMS § 20.

600 kr. 2) muudes kohtades (maal) - abielulistel
600 kr, teistel 400 kr.²² Lisaks kõrgeli elmisele ar-
vatakse veel palgatuludest maha 20%, kuid
mitte üle 900 kr.²³ Palgatulu all tuleb mõista
elamise mõttes raskuust taru iseliku töö ja
teenistuse eest, mis muutakse põhipalga elu-
kallidusega perekonra-akirala, preemiade, gratifikat-
sioonide jne.²⁴ Näol. Seega võre 20% mahaarvamot
teha üksnes tulult, mis on saadud kapitalist,
kinnisvarast, ärilistest tegevusest jne.

Peale selleodu arvutatakse tulusummast
maha maksukohustase ülalpidamisel oleva 19a pe-
rekonraliikme²⁵ kohta, kes alla 17 uõi üle 60a.
vana uõi kes arstlikult tunnustatud tööuõi-
mituks: linnades 300 kr., muudes kohtades 200 kr.
iga perekonraliikme kohta. kuuliskäivate uõi
ametit õppivate perekonraliikmete kohta te-
hakse mahaarvutusi kuni 20a. vanuseri.²⁶ Mak-
sukohustastele, kelle tulusumma enne § 19 ja § 21
ette nähtud mahaarvutusi ei ületa 3000 kr, tehakse
se mahaarvutused 3. ja 19a järgmise lapse
kohta 50% võrra suurendatud määral. Edasi

²² JMS, § 21, lg. p. 1

²³ JMS, § 21, lg. 2

²⁴ JMS § 21, märkus 2.

²⁵ Perekonraliikmetes loetakse abielus kui ka väljaspool abie-
lu sündinud lapsed, legitimeeritud ja adop-
teeritud lapsed, maksukohustase ja tema abikaasa
otsused ülevõtvad ja alanevad sugulased, maksukohustase
vennad ja õed ning nende lapsed. (JMS § 22, lg. 3)

²⁶ JMS § 22, lg. 1.

Ex bibl. univ. Tart.

olgu märkida järgmise modustusega, et juhul kui maksukohustase tule enne SMS § 21 ettenähtud mahaarvamisi ei ületa 1500 kr, tehakse § 22 ettenähtud mahaarvamisi tulusummas ja maksukohustaste seenuoste laste kohta, kes § 22 on nimetatud, kui need on maksukohustase ülalpidamisel ja ei oma mingit tulu ning ei ole teinud maksukohustase tulutasvas mahaarvamises tätojoududena.²⁷

Sotsiaalpolitriist rihti taotleavas paragrahvias on § 22², mille järgi tulumaksu kõrgendatakse 10% võrra vallalõstle, lahutatutele ja abikaasast lahus tulumaksutatud abielulõstle, kes on üle 30a. vanad ja kelle ülalpidamisel ei ole rihti SMS § 22 täendatud perekonnaliiget. Suurendamist ei teostata juhul, kui maksukohustase vastas ulnimetatud tingimustele tulusaamise aastal vähem kui kuue kuu jooksul.

kõrgi ulpool käiteldud rihtle põhjal arvetatud tulumaksu vähendatakse 10% võrra. Onutub maksusumma alla 5 kr, jäetakse maks määrata ja riisse nõudmata.²⁸

Lõpuks olgu märkida, et maksukohustase enese või ta perekonnaliikmete pikaldase haiguse korral või muil õnnetuil

²⁷ SMS § 22¹

²⁸ SMS § 22³

jultumeil võib maksuohuolase palvel määratud tulumaksu vähendada, kuid mitte üle 50% ja mitte üle 2000 kr ulatuva maksustatava tulu puhul.²⁹

§4. Maksumäärad

Tulud, mis ulpool-räsitatud SMS sätete järgi üle lubatud mahaarvamiste tõusevad maksustatakse järgmiste määrade kohaselt:³⁰

Esimese alanud või täie loookr pealt (kuni 1000)	- 5%
järgneva 1000 kr pealt (üle 1000 kuni 2000)	- 6%
" 1000 " " (" 2000 " 3000)	- 8%
" 1000 " " (" 3000 " 4000)	- 10%
" 1000 " " (" 4000 " 5000)	- 12%
" 1000 " " (" 5000 " 6000)	- 14%
" 1500 " " (" 6000 " 7500)	- 16%
" 2000 " " (" 7500 " 10.000)	- 18%
" 5000 " " (" 10.000 " 15.000)	- 22%
" 5000 " " (" 15.000 " 20.000)	- 25%
" 5000 " " (" 20.000 " 25.000)	- 28%
" 5000 " " (" 25.000 " 30.000)	- 32%
järgneva osa pealt üle 30.000	- 36%

Eeltoodud tabelist nähtub, et tulumaksu alamääraks on 5% tulu puhul kuni 1000kr aastas peale seatud mahaarvamisi ja ülemmääraks - 36%, mis võib-olla pärast mahaarvetisi üle 30.000 kr tuludelt.

²⁹ SMS § 23.

³⁰ SMS § 21, lg. 5

II ptk. NSVL ja ENSV tulumaksuseadus
resp. - seadlus.

§ 1. Maksukohtlus.

NSVL TMS § 1 järgi maksustatakse tulumaksuga töölised, teenijad, kirjandus- ja kunstitöölised, käsitöölised ja teised kodarikud, kes oma-avad iseseisvaid tuluvallikaid.

§ 2. Maksuseadustused.

Maksustamisest vabastatakse peale Nõukoode Liidu sargarite, sõjaväeteenijate ja sõjaväekohuslaste töölised ja teenijad, kes saavad töötamist mitte üle 150 rbl kuus (maksuvaba alammäär), õppurid-stipendiaadid stipendiumilt kuusi 210 rbl kuus, koopereerumata käsitöölised, ehitiste valdajad, kelle tulu ei ületa 600 rbl aastas, pensionärid ja igasuguse "väärismetallide otsijad."²¹ NSVL TMS § 24 lubab tulust, mida ei maksustata, neid on aga kauris vähe, näit. alimerdud, ainelise toetusena saadud summad jne.

²¹ NSVL TMS § 2

§ 3. Maksukohuste kategooriad.

1. Tööliste-teenijate tulumaksustamine.

Tulumaks töölistelt ja teenijatelt arvestatakse ettevõtete, asutiste, organisatsioonide poolt ja peetakse kinni iga kuus kuus tesse poolt töötasust. Tööliste ja teenijate maksustatava kuutöötasu hulka arvatakse kõik tasusummad, nagu põhipalk, väljamaksud ületunni- ja tükistööstest, preemiad jne.³² ka eelmistel kuudel tehtud tööstest täiendavalt saadav tasu kuulub maksustamisele, samuti ka töötasu kõrgendamise eelmiste kuude eest maksustavad töötasusummad. Töölistele ja teenijatele, kelle ülalpidamisel on neli ja enam isikut, alandatakse maksu põhitöökaja järgi 30% võrra.³³

Maksustamisele kuuluvad ka ajutise, juhuliku ja kõrvaltöö eest saadavad tasud, kohaldamata maksuvaba alammäära, kusjuures töötasudelt kuni 150 rbl kuus arvestatakse maks 0,8% määral kuutasu summas.³⁴

Maksuvabad on juhulikud töötasud kuni 25 rbl. Ühesugusel alusel tööliste ja teenijatega maksustatakse a) õppurid stipendiumilt

³² NSVL TMS § 6. üf. ka NSVL Rahanduse Rahvacomissariaadi julend § 11.

³³ NSVL TMS § 9.

³⁴ NSVL TMS § 8.

üle 210 rbl kuus, samuti aspirandid; b) advokaadid - tasuult õigusnõuandlasi.³⁵ Samul alusel, kurd maksusumma kõrgendamisega 10% võrra maksustatakse a) koopereerunud käsitöölised, kes töötavad artellide ühises töökodades; b) koopereerunud käsitöölised, samuti ka töölised ja teenijad töötasudelt, mis on saadud artellidelt ja ettevõtlikest töö eest kodus; c) transpordi töödrukoopratiiivartellide liikmed, kelle tööloomad on ühiskonnastatud.³⁶

Töelistelt ja teenijatelt võetava tulumaksu alammääraks on uus rubla saaskümmend kopikat (12 rbl), mis võetakse 151 rubla, ning 3% summas, mis ületab 150 rbl. Tulumaksu arvestamist teostatakse ENSU Maksude Valitsuse poolt koostatud tabeli põhjal.

2. kirjandus- ja kunstitöölise maksustamine.

Selle kategooria jaoks pole ette nähtud maksuvaba alammäär. Alammääraks (tulude puhul kuni 1800 rbl. aastas) on 0,8% töötasu summas. Tuludelt, mis ulatuvad üle 300.001 rbl võetakse maksu 86.364 rbl ning

³⁵ NSVL JMS § 13

³⁶ NSVL JMS § 14.

50%, mis ületab 200.000 rbl.³⁷

3. Arstide, advokaatide ja teiste
vaprastika tulude maksustamine.

Peale arstide ja advokaatide kuuluvad
seda kategooriasse velskrod, kalastajaõed, õpe-
tajad, insenerid, tehnikud jt. Selle kategoo-
ria maksuühustuste jaoks on püstitatud
järgmised tulumaksu-määrad: alammäär—
1% tulult kuni 1000 rbl aastas, ülemmäär—
38% ülefakse tuludelt, mis ületavad
20.000 rbl aastas,³⁸ kusjuures maksustatakse
tulust ülefakse vabale brutotulu ja tulu-
saamisega seotud kulude vahel.³⁹

4. Käsitööliste, kaubandus-tööstusette-
võtete valdajate, ehitiste tulude,
võõrimeeste, tassode valdajate tu-
lumaksustamist vaatlame järgmi-
ses peatükis koos nende maksukoor-
mise aralüüsi kohta.

³⁷ NSVL TMS § 16

³⁸ NSVL TMS § 22

³⁹ NSVL TMS § 23

III ptk. Palgatulude määru määrus (PTMM).

§1. Matmukohustus ja matustamis- alused.

Matmukohustates loetakse kõiki isikuid, kes omavad palgatulusid.⁴⁰ Matustamise eeldusena on, et töötaja oleks tööandjaga töö- (teenistus-) vahekorras.⁴¹ Ühekordsed lühiajalised ja juhuslikud teenused ei loo veel töövahekorral ja tarud. nüsuguse töö eest ei kuulu ka palgatulude määru alla.⁴²

Palgatuludeks loetakse:

- 1) tarud teenistusest küügi-, amavalitus- ja erasamutistes ja ettevõtetes või teiste riikite juures, nagu: palk, perekonnavahikaha, taru ületunnitööde eest, puhkusetaru, tant-

⁴⁰ PTMM § 1. 0t. ka selituskiri ad § 1

⁴¹ "Teenistusvahekorras ei loeta vahekorral, mis kannab äri või töövõtte seloomu". (Määrude Osakorra ringkiri nr. 1 lo. II 42. PTMM ja selituskirja ühtlase käsitamisega ad § 2).

⁴² Selituskiri ad § 2. "Juhuslikes töökas tuleb lugeda: põrandate pöörimine, pesemine, ühekordne keemotöö, expresside töö jne.; ühekordse ülesande täitmine ka pikema aja jooksul, nagu tellimine kurostikult maalil, inserentide projektid, kirjarikult komandi peale jne. nende tarude väljamõõtmisest tuleb teatada töötaja elukoha matustamile vastava vormi järgi". (Määrude Osakorra ringkiri nr. 1 ad § 2).
Lõrduvad palgatulud, nagu protsentuaalsed tarud, preemiad, võidustarud, puhkavõttetarud, tarud kõrvaltööde eest, mis toimuvad peeteguuse raames jne. matustatakse aga koos kumbanuga." (16.)

jeemid, gratifikatsioonid ja sotsiaalne muu-
tatu rahas ja naturaals, mis muutakse tee-
nistusvahetuse alusel;

2) pensionid, ühekordsed väljamaksud töötajale
või tema perekonnaliikmele, mis saadakse
olemasoleva või endise teenistusvahetuse
alusel;

3) esindusvahad, päeva- ja sõiduvahad, mis mak-
stakse asuliste, ettevõtete või riisikute poolt
osas, mis ületab tegelikud väljamaksud.⁴³

Palgatulude maks arvutatakse töötaja poolt
iga töötaja kohta vabalt ja peetakse kinni
kuuvisi teenustasult.⁴⁴ Töötaja arv kokus-
tatud kinnipeetud maksusummat sisse maks-
ma Eesti Panka.⁴⁵

§ 2. Maksumäärad.

Palgatulude maksu alammääraks on
üks kümnend nelikümmend viis penni, mis võet-
akse palgatulult alates RM 50.- ning 8% sum-
mast, mis ületab RM 50.- jne. ülemmääraks on
35%, mis võetakse summast, mis ületab RM. 1000.-⁴⁶

⁴³ PTMM § 2.

⁴⁴ PTMM § 8 p. 1.

⁴⁵ PTMM § 10.

⁴⁶ PTMM § 4

Maksunäärade püstitamisel avaldub progressiivsuse tendents, s.t. mida suurem on palgatulu, seda suuremas lühev ja maksunäär.

Ühekordsed väljamaksed, nagu tantjeemid, gratifikatsioonid jne, loetakse kelle palgatuludeks, kuid maksustatakse eraldi palgast 20%⁴⁷ ga.

§ 3. Elatistalammäär ja maksusoodustused.

Palgatulude määrga ei maksustata põlütöölisi⁴⁸ ja töövõtjaid, kelle tasu on alla 50 RM kuus.⁴⁹ Seega elatistalammääraks on käesoleva määruse mõttes palgatulu alla RM 50.- kuus.

Erilist tähtsust omistavad PTMM ja Sletuskiri maksuohuslase perekonnasisele. Lastega maksuohuslastele alandatakse maksustatavad kuutasunummad 24.- RM võrra igalt lapselt.⁵⁰

Maksusoodustus lastelt antakse töövõtjale ainult siis, kui ta esitab lookohale vastava tõendise.⁵¹ Ismakoordine maksusoodustus teostatakse kuul, mil tööandjale töestatakse laps ole-

⁴⁷ 96.

⁴⁸ Põlütöölise mõiste määratlevad lähemalt Sletuskiri^{ad} § 3 ja Maxude Osakonna kirjuri nr. 1 ad § 3.

⁴⁹ PTMM § 3.

⁵⁰ PTMM § 6, p. 1. Laste mõiste kohta vt. Sletuskiri ad § 7.

⁵¹ Maksusoodustuse ülduse tõenduseks võib olla väljanõue oma perekonnast või vastava ametarutise või isikliku tunnistuse (Sletuskiri ad § 6).

masolu.⁵²

Kui abielupoolel elavad lapsed, aga on seaduslikult lahutatud, tehakse maksusoodustus lastelt ainult mehe juures, kui see omal maksustatavat palgatulu vaatamata sellele, kelle juures lapsed elavad ja kelle ülal pidada nad tegelikult on.⁵³ Kui aga esitatakse andmeid, et mehel ei ole teenistust ega muud maksustatavat tulu ja lapsed elavad naise juures ning on tegelikult viimase ülalpidamisel, siis tehakse maksusoodustus lastelt naisel.⁵⁴ Lastelt tuleb teha soodustus naisel kui abielu on lahutatud ja mõlemad abielupoolel emavad teenistuse ning mehe poolt laste ülalpidamiseks määratud alimentide summa ei ületa 24.-RM kuus iga lapse kohta.⁵⁵

Maksusoodustus lastelt tehakse mõlema abielupoole teenistusalemise korral ainult mehe, mitte aga ka naise maksustamisel.⁵⁶

Maksusoodustus lastelt antakse kuni nende 16a. vanuses saamiseni;⁵⁷ peamiselt vanemate kulul kutsesõidust saavatelt lastelt—

⁵² PTMM §6 p.1

⁵³ Maxude Osakonna ringkiri nr.1 ad §7.

⁵⁴ §6.

⁵⁵ §6.

⁵⁶ PTMell §6, p.2.

⁵⁷ PTMell §7

kuri 19a. varuseri.⁵⁸ Maksusaadustus lastelt langeb ära arvates selle kuu algusest, mis järgneb lapse 16-kuu vanavalt 19-aastaseni saamise kuule.⁵⁹

Edasi tuleb märkida, et vallalistele, lasteta lahutatutele mõlemast poolt ja lasteta leskedele ning lesknaistele kõrgendatakse maksu 50% võrra.⁶⁰ Vallasemale maks kõrgendamisele ei kuulu.⁶¹ Abielunaisele, kelle mees viibis väljapoole Eesti kindralkomissariaadi piirkonda ja kes ei saa toetust oma mehelt, ei kuulu palgatulude maks kõrgendamisele ja temale tuleb anda tema ülalpidamisel olevate laste arvel maksusaadustus.⁶² Teenistuses olevalt abielunaiselt, kelle mees teenob või kellel on muud sissetulekuid või saab pensioni, kõrgendatakse maksu kahekordselt, s.o. 100% võrra vaatamata sellele, kas abielust on olnud või on olemas lapsi või mitte.⁶³

Edasi olgu tähendada, et palgatulude maksu ei võeta summadelt, mis töödaja tasub seaduse alusel töötaja eest sotsiaal-

⁵⁸ 1936. Peamiselt varemasti kulul kutsesõidust saavate laste kohta vt. läh. Selituskiri ad §7 lg. 1.

⁵⁹ Vt. Selituskiri ad §7, lg. 2.

⁶⁰ PTMM §5

⁶¹ Selituskiri ad §5. Vt. ka Maksude Osakorra selitust 7. III 42. arv. 4/136.

⁶² 1936. lg. 5.

⁶³ PTMM §5 p.2. Mehe tulude kohta naine on kahestatud oma teenistuskohale esitama oma allkirjaga varustatud selituse.

kindlustuse abitarbel, kui ka seaduse põhjal töö-
 ütjale või tema perekonnaliikmetele ja õrgunärg-
 lastele makstavaist toetussummadelt haiguse, nõi-
 surma-, jre. juhtudel.⁶⁴

Maksuvaba on ka vastava seaduse alusel
 teenistuse ülesütlemise puhul makstav toetusmala,
 nt. kahe nädala palga.⁶⁵ Maksu alla ei kuulu ka
 ühelt teenistuskohalt teise üleviimise puhul an-
 tav toetus kas seaduse alusel makstavas ula-
 tuses või kuluarvete järgi.⁶⁶

Erandina PTMM § 2 p. 3-st on päeva- ja ööi-
 durahad maksuvabad, kui kulutused on usal-
 dusväärsetel tõendatud.⁶⁷ Eesti Omavalitsuse ja
 kohaliku omavalitsusametite poolt teenijale
 üldsummas perioodide viisi makstavad päe-
 va- ja ööidurahad (näit. 30 RM kuus) ei kuulu
 samuti maksu alla.⁶⁸ Kõik ülejäänud päeva-
 ja ööidurahade summad kuuluvad maksu-
 tamisele koos kuupalgaga.

Olgu rõhutada, et naturaals makstava tasu
 asemel antav hüvitus rahas kuulub maksu
 alla,⁶⁹ kuid vormiküetus, mille kardamine palga-
 lisile ametikooste täitmisel on sunduslik, ei
 tule lugeda naturaals saadavaks tasuks ja ei
 kuulu maksutamisele, samuti ei kuulu mak-

⁶⁴ Maksude Osakonna ringkiri nr. 1 ad § 2.

⁶⁵ Jb.

⁶⁶ Jb.

⁶⁷ Tõenduste puudumisel loetakse maksuvabadeks tööütle
 makstavad päeva- ja ööidurahad EOV. teenijale vastava
 seadusega kindlalt määratud ulatuses. (Jb).

⁶⁸ Jb.

⁶⁹ Jb. ad § 9.

rustamiseks ka selle asemel makstav rahaline hüvitus.⁷⁰

Maksumaksisele ei kuulu ka palgamaast saadav tulu, sest see ei ole palgatulu, vaid kasutaja oma majapidamise ja töötulu.⁷¹ Natuuras saadavaks tasuks ei tule lugeda ka loomade pidamise õigust, mille aga tuleb hinnata nende pidamises vajalike ruumide kasutamise väärtus, kui nende eest renti ei maksta, antud loomataidu väärtus jne.⁷²

Ja lõpuks olgu märkida, et palgatulude maksust on vabad ka metsatööde aktsioonist vabaltalt liigid osavõtjad, kui ühekordse, lühiajalise ja ajutise töö tegijad, kui aga need tööd iga üksiklõõtaja kohta ei kesta üle kahe nädala.⁷³

IV ptk. Üksikute maksukoostiste maksukoormise analüüs tegelike näidete varal Eesti TMS, NSVL TMS ja PTMM järgi.

Belpool-käsiteldud TMS, NSVL ja ENSVL TMS ning PTMM näidete alusel anume lähemalt analüüsima üksikute maksukoostiste maksukoormust tegelike näidete varal, võttes aluseks järgneva õiguvõrdleva käsitelu sargendamises nõuete tule-

⁷⁰ 36.

⁷¹ 36.

⁷² 36.

⁷³ Maaomade Oaxonna seletis 7. III 1942 nr. 4/459.

maxusaduses viistatud maksukohtlaste kategooriad. Esimesena vaatleme palgatululiste isikute (töölise ja teenijate) tulumaksuhoovimist seegi JMS järgi.

Olõtame järgmise näite. Tööline X teenib kuus 90 kr, seega aastatulu $12 \times 90 = 1080$ kr. Olõtame, et X töötab linnas, on abielus ja tema ülal pidada on 12-aastane keeliskäse poeg. Mabaarvamisele kuulub: seegi JMS § 21 järgi 900 kr, § 22 järgi $300 \text{ kr} + 20\%$ palgatulust, seega puudub maksustatav tulu. Samal ajal tööline X-i palgatulu maksustamisel nõuogude saduste järgi oleks X-ilt peetud tulumaksu kirri järgmiselt. Olõtame, et tööline X saab 1941. a. detsembrikuul palga 900 rbl koos elualliduslisaga, siis peetakse tema palgast kirri tulumaksu 36 rbl kuus s.o. ilma sadustusteta ülalpidamisel olevate isikute arvel, kuna X-il on, nagu ülpool mainitud, ainult üks laps, aastane maksusumma seega $= 12 \times 36 \text{ rbl} = 384 \text{ rbl}$. - Täome veel ühe näite.

Puuearrapal (ametnik) on tulu 400 kr. Klikaasjal 2000 kr, puuearrapalilisel 1000 kr, kokku 3400 kr. Elukoht: puuearrapal linnas, teistel maal. Mabaarvamisele kuulub: 20% palgatulust 600 kr + maksuvaba määr iga tulusaja kohta à 600 kr, kõik kokku 2400 kr. Max-

ostatale tulu 1000 kr. Maksusumma: 5%
 1000 kraarist = 50 kr, millest summat tuleb
 TMS § 22³ järgi vähendada veel 10% võrra.
 Lõplik maksusumma on seega väike ja
 pole koormav maksukohustasele.

Loetame kolmarda näite. Ametnik Y-i kuu-
 palgats on 120 kr. Y on vallaline 32-aastane
 vanapoiss ja elab linnas. Milline on tema
 maksukoormis TMS järgi? Y aastatulu summa
 = 12 x 120 kr = 1440 kr; sellest kuulub mahaar-
 vestamisele § 21 p.1 järgi 600 kr, jääb järele
 840 kr. § 21 lg. 3 põhjal tuleb maha arvata
 veel 20% - 176 kr, jääb 664 kr. Mingeid muid
 mahaarvamisi ja soodustusi ei esine. Maksu-
 määraks on 5%, seega tulumaksusumma = 42 kr,
 millest tuleb aga § 22 järgi tõrgendada 10%
 võrra ja lõpuks § 22³ järgi vähendada 10%
 võrra. Y-i lõplikus maksusummas on 42 kr.
 s.o. 3,50 kr kuus, millele summa on igatahes
 väga väike.

Sama Y-i tulumaksusumma 1200 rubl
 kuupalga juures NSOL TMS järgi on aga 56 rubl
 kuus, aastas seega 772 rubl, millele maksusum-
 ma on juba võrdlemisi suur.

Yätkuvalt analüüsimine füüsiliste rikute
maksukoormist palgatulude osas PTMK jä-
rgi. Tööüötja kuupalgata on 90 RM. kui seda
vähendada ühe lapse pealt 24 RM võrra,
siis jääb maksustatavaks palgatuluks kuus
(90 - 24 RM) = 66 RM, millest maks on 2,73 RM,
aastas seega 32,76 RM.⁷⁴ Samal ajal abielu-
lise lasteta teenistuja maksukoormisest
on sama kuupalga juures 4,68 RM, aastas -
55,80 RM. Eelnevalt nähtub, et maksuoodustus
laste arvel vähendab turduvalt kodaniku
maksukoormist.

Etõtame järgmise näite: tööüötja kuu-
palk on 100 RM. kui seda vähendada
kolme lapse pealt $3 \times 24 = 72$ RM võrra,
siis järele jäänud summa (28 RM) on mak-
sivabja. Samal ajal vallalise peissmehest
teenistuja 250 RM-lt kuupalgalt peeta-
se maksu kirri: $23.95 \text{ RM} \times 50\% = 45.93 \text{ RM}$,
milline maksusumma on tõesti väga suur.

Edasi vaatleme maksukoormist nä-
dala, päeva ja tunni töötasude puhul.
Tasuvõramisel nädalati, päeviti ja tun-
niti tuleb maksu arvutamises kuutamu
välja arvutada ja maks arvutada
vastavalt tegelikule tööajale makstud

⁷⁴ Ürd. nõukogu seaduste järgi: 384 rbl. Üf. espool
lk. 31.

tasule. Sejuures loetakse ühes kuues 4 töönädalat, 25 tööpäeva või 200 töötundi.

Näide: Töövõtja teenib nädalas 15 RM. Palk oleks ümberarvutatult kuupalgaks 60 RM ja sellele langev maks 2,25 RM. Nädalati makses tuleb maksu $2,25 : 4 = 0,562$ RM ehk ümardatult 0,57 RM kinni pidada.

Loetame järgmise näite. Töövõtja teenib 12 päevaga 48 RM. Palk oleks ümber arvutatult kuupalgaks $48 \text{ RM} \times 25 : 12 = 100$ RM ja sellele langev maks — 5,45 RM. Palgamaksimisel 12 päeva eest tuleb maksu $5,45 \text{ RM} \times 12 : 25 = 2,616$ RM ehk ümardatult 2,62 RM kinni pidada.

Töövõtja teenib 25 tunniga 8 RM. Palk oleks kuupalgaks ümber arvutatult $8 \text{ RM} \times 200 : 25 = 64$ RM ja sellele langev maks 2,57 RM. Palga maksimisel 25 tunni eest tuleb maksu $2,57 \text{ RM} \times 25 : 200 = 0,321$ RM ehk ümardatult 0,33 RM kinni pidada.

Järgmisena vaatleme maksusoodendusega töövõtja maksusaamist. Töövõtja (2 lapsega) teenib 20 tunniga 10 RM. Palk oleks ümber arvutatult kuupalgaks $10 \text{ RM} \times 200 : 20 = 100$ RM, mis peale maksuvaba maksusoodenduse lastel (2 x 24 RM) mahaarvamise võrdub 52 RM ning sellele langev maks oleks 1,61 RM. Palga maksimisel 20 tunni eest

tulub artud jülul maksu $1,61 RM \times 20 : 200 =$
 $= 0,161 RM$ ehk ümmardatult $0,17 RM$ kin-
 ni pidada. Viimati toodud näite puhul
 on maksukoormis väga väike.

Saab töövõtja kindla palga korvalt
 veel muid konkruvaid tema töökohustu-
 sest sõltuvaid tasusid, siis arvestatakse need
 palgamaksu arvutamisel palgatulu hul-
 ka ja määratakse maks kogusummalt.⁷⁵
 Selle järgi nt. palgalisel kohal teeniva
 inseneri tasu projektide koostamise eest,
 mis temale palgamaksja poolt eritarnust
 ülesandeks tehtud, või palgalisel kohal te-
 ninvale advokaadile makstav eritarnust (horo-
 raar), nt. kohtuasjade ajamise eest, maksusta-
 takse koos väljamõõtmise kuupalgaga.

Saab nt. ajalehe-toimetaja kindla palga
 korval veel erilist reatasu, siis liidetakse see
 palgaga ja sellelt kogusummalt arveta-
 takse maks.⁷⁶

Järgnevalt vaatleme lähemalt kirjanike,
 kunstnike, artistide ja teiste sellesarnaste mak-
 sukooormist.

Õtame järgmise näite. Abielus oleva kunst-
 niku aastane tulusumma esitatud declarat-
 siooni järgi (TMS) on 2400 kr. Siit kuulub maks-

⁷⁵ Sletuskiri ad § 4

⁷⁶ Mt. Maksude Osakonna seletus 7342 nr. 4/136.

arvamisele elatisalamäärara 900 kr, jääb 1500 kr. kuna kunstniku tulu ei kuulu palgatulu mõiste alla, siis ei tule ka kohaldamiseks 20%-line mahaarvutus. Maksustatavas tuluks jääb seega 1500 kr. Maksunääraks on 6%. Maksusumma võrdub 90 kr, millest tuleb maha arvata veel § 22³ järgi 10%; lõplikus maksusummaks on 81 kr, mis ei mõju kindlasti koormavara maksuadustaselt. Erilist maksusaadentust nautivad käesoleva kategooria maksuadustused nõuagude võimu ajal. NSÜS SMS § 16 järgi oleks kunstnikult 2400 rubl aastatulu juures võetud maksu: 14 rubla 40 + 3% summas, mis ületab 1800 rubl, seega kokku 32 rubl 40 kop., milline summa on väga väike.

Järgmisena analüüsime vahacutseliste maksukoormist. Võtame järgmise näite. Arsti (abielus) aastatulu summa peale mahaarvutusi on 3500 kr. SMS § 21 p. 1 järgi tuleb maha arvata 900 kr. 20%-line mahaarvutus antud juhul ei ole kohaldatav. Sama arsti ülalpidamisel on ka tema üle 60 a. vanad varemad, kelle arvel tuleb § 22 järgi maha arvata 2 x 300 kr. Maksustatav tulu: 2000 kr; maksusumma = 6% 2000 kr = 120 kr. Sellest kuulub SMS § 22³ järgi mahaarvamisele veel 10%. Lõplik maksusumma se

ga 109 kr.

Arsti maksustatav tulu on 20000, millest vastav maksusumma NSVL SMS järgi on 14000.

Ilma palgatöolisteta töötavate käsitöoliste töötand olid enamikus SMS järgi maksuvabad. Nõutame järgmise näite kingsepa, kes elab linnas, on abielus ja kaks lapsel, tulu on 1440 kr. Mahaarvamisele kuulub elatisalamäärara 900 kr + laste arvel 600 kr ja lõpus 10% tulumahtu summa. Niimoodi mahaarvutusi ei saagi enam teha, järeloksult on kõnesoleva kingsepa tulu maksuvaba.

Palgatöolistega töötavate käsitöoliste sissetulekud olid suhteliselt suuremad, mistõttu kuulusid nad tavaliselt maksustamiseks, kuigi tihti väikse maksusumma ulatuses. Väga paljudel juhtudel olid SMS järgi maksuvabad ka tööriistade tulud. Kinnisvaraomanikkude maksustamine õesti SMS järgi toimub vastava kuluprotsentide tabeli alusel, milles on antud vastavalt kinnisvara asukohtale ja ehitiste liigile aastane brutotulu kraarides ja kuluprotsentide määrad. Nõutame järgmise näite. X-il on Tartus puumaja, millest aastane brutotulu üüvide näol on 99000; tabeli järgi näe-

me, et sellele vastavaks kuluprotsentide määraas on lo. kui siin arvestada veel teisi modustusi, nagu ülalpeetavate arvel jne., siis kujuneb kõnesolev tulu kindlasti maksuvabaks.

Fargnevalt vaatleme käsitöölise, kaubandus-tööstusettevõtete valdajate, noorimeeste, taasode valdajate jt. maksuvoorimist nõu-koegade seaduste järgi. Tulub tähendada, et just siin avaldub nõu-koegade max-sunduspoliitika kõige tervamal kujul. Eriti revolutsiooniline ja hõlmeustlike tendentsiga on ENSV Tulumaksuseadluse §6, mis korraldab kaubandus-tööstusettevõtete valdajate, palgatöölisega töötavate mittekoopererunud käsitöölise, noorimeeste, taasode valdajate, usukultuste teenijate ja nats. majade erdise amannikkude maksustamist. Selle kategooria jaoks püstitatud maxsummäärad on väga kõrged: kuni 1800 rubl. lise aastatulu juures 4% tuluseammant. Näit. 3600 rubl. lise aastatulu puhul 312 rubl ja 24.001 rubl ja üle selle - 8952 + 60%, mis ületab 24.000 rubl. Kaubandus- ja tööstusettevõtete maksustatava tulu kindlastegemiseks rakendatakse nn. normaalse kasitöövuse

protsente ettevõtete kärbelt kaubanduste ja tööstuse liikide järgi, millised on samuti väga kõrged, näit. kullassepa- ja mehaanikatöökodad — oma materjalist — 20%, tellija materjalist — 50%; sepiokodad 15% resp. 35%; puu- ja mööblitööstused 20%; juuresitööstused 20%, pe-nimajad 35%, riiete puhastamine ja pressimine — 40%. Võrdluses ehitame äesti vabariigiageid vastavad keskmised kasuprotsendid⁷⁷ elupaolvaadeldud tööstuslike ettevõtete kohta: kullassepa- ja mehaanikatöökodad — oma materjali töötlemisel — 20%; sepiokodad — 8% resp. 15%; puu- ja mööblitööstused — 8% resp. 22%; riiete puhastamine ja pressimine — 20%. Eeltoodust nähtub, et tööstuslike ettevõtete keskmised kasuprotsendid äesti vabariigi ajal olid turduvalt madalamad nõukogudeaegseist normaalse kasutavuse protsentidest.

Puhtpoliitilistel põhjustel maksustatakse ENSV Tulumaksuseadluse §6 järgi ka usukultuste teenijad, nagu pastored, preestrid, kõstbrid ja nats. ettevõtete ja majade endised omanikud, milline teguviis on täiesti

ebaõiglane vastavate maksuohuolaste suhtes. Samal ajal oma rima palgatöölis- teta töötavate mittekoopererunud käsi- töölise, naorimeeste ja tassode valdajate tuludelt, chitiste tuludelt ning muudelt tuludelt võetavad maksunäärad võrrel- des eelmistega turduvalt väiksemad. Kõnesolivate maksuohuolaste tulu telak- se kindlaks nn. kindlate töötasu normide alusel. Nii näit. on rätsepa töötasu normiks määratud 15.000 rubl aastas; kühvategi- jail 7.000 - 9.000 rubl; trikeritel - 10.000 rubl; fotograafidel - 14.000 rubl; juuksuritel - 10.000 rubl; tassode valdajatel - 8.000 rubl; naorimeestel - 7.000 rubl.

Maksunääraks kuni 1.000 rublalise aastatulu puhul on 1% tulusummast, 2.000 rubl aastatulu puhul - 2,15% rubl; 10.000 rubl aastatulu puhul aga 8,75% rubl jne.

V ptk. kokkuvõtteid ja hinnanguid.

käsolvaga piinane nummeerida üx- xikuid põhijööri füünlise rikute max- mukoormise analüüsimisel. Zelnava käsi- telu põhjal peab olema selge rõukagude

maksustamispoliitika üldsiht: maksustada elanikkonda maksimaalsete võimatuste piires. Nii kuuluvad maksustamisele tulumaksuga isegi kõik need tulud, mis TMS järgi olid maksuvabad.

Eriti tavalalt ilmneb nõukogude maksunduspoliitika tendentslikkus rahva elpooltostatud maksukoormise analüüsimisel nägime, millekoopereerunud palgatööstega käsitöölise, kaubandus-tööstusettevõtete valdajate, usukultuste teenijate tulumaksustamisel, samuti rats. ettevõtete ja majade omanikkude maksustamisel nende endise tegevuse järgi. Siin püstitatud maksimumäärad on eriti kõrged. Samal ajal võime tähele panna, et kirjandus- ja kunstitöölise maksukoormis on tunduvalt kergem teiste maksukohuslaste omast. Erilise klassi aga nõukogude „klassideta ühiskonnas“ moodustavad NSVL saangarid, kodanikud, kellele on annetatud NSVL aumärke või revolutsioonilisi auurlvi ja töösaangarid, sõjaväeteenijad ja -kohuslased, deseiivad kulla- ja plaatinaotsijad, samasugused otsijad rnglistina ja teiste haruldusmetal-

lide väljakaevamise ja töötuse ettevõt-
 leis, miilika, eriti NKVD juhtiv koosseis
 ja veel teinigi, kes on tulumaksud täie-
 likult vabastatud, veeetades samal ajal
 maksukoormise „Töolis-Talupoegade riigi“
 kandvemale osale – tööliiskannale.

Nagu eeltoodud käsitelust nägime, on
 palgatulude maksustamisel palgatulude
 maksuga jäetud rida palgatulusid
 maksuvabadeks. Täiesti maksuvabad on
 põllutöölised, kuhujuures põllutöölise all
 mõistatakse põllu- ja metsamajanduses
 ehtlaid sooritavaid töölisi.

Peale nende tuleb ipso iure lugeda
 maksuvabadeks kõiki neid isikuid, kelle
 palgatulud kokku kõrgilt teenistuskoh-
 lilt kuu peale ümber arvutatult ja
 peale soodustuse tegemist lastelt on alla
 50.- RM. Lisaks neile esineb veel rida ul-
 pool-märkitud palgatulusid ja nende
 osi.⁷⁸

Maksuvabade palgatulude kõrval
 tuleb kohaldamisele ka rida maksusoodus-
 tusi. Tuleb märkida, et PTMM avaldab
 erilist toimet just maksukoormuse pe-
 ronnaseisule: maksusoodustuse eelduses on

⁷⁸ Vt. ulpool lk. 29-30.

laste olemasolu. Vallalikus, laste mitteama-
mine tingib maksukõrgendamise, kuna laste
olemasolu — maksu vähendamise. Vallalistele
maksu kõrgendamise motiivies on EOV.

Hajanduse- ja Transpordidirektoraatumi
Maksude Osakonna seletuse⁷⁹ järgi mitte
abiellumisele kõrvale hoidumine, vaid val-
laste ja lastetute vähemad kohustused
(elamine sageli koos vanematega, ema
perekonna puudumine jne.) kui ka
sellest olenevalt suurem maksuõigime.

Ilis puutub võrdlevalt maksu-
dustusse, siis Eesti TMS järgi kohaldatai
maksu-õudustust juba ühe ülalpeetava
pühul — 300 kr. resp. 200 kr; NSVL TMS
järgi aga alles nelja ja enam isiku
ülalpidamise arvel ja sedagi summa-
selt vähe. PTMM järgi antakse maksu-
dustis iga lapse arvel maksustatava
palgatulu vähendamisega 24.- RM võr-
ra.

Edasi olgu võrdluses veel märkida,
et Eesti TMS fikseerib maksuvaba alam-
määrana 900 resp. 600 kr aastas; NSVL
TMS aga — 150 rbl kuus ja koopera-
mata käntöölste pühul 600 rbl.

⁷⁹ 7. III 42. nr. 4/136.

PTMell järgi on aga, nagu juba eelpool-
märgitud, elatisalaarimääraks palgatulu
alla 50.- RM kuus.

Kõigest eelpoolkäsitledust selgub, et
paljud need kodanikud, kes Eesti TMS
järgi olid maksuvabad, kuuluvad max-
sustamisele tulumaksuga nõukogude sea-
duste järgi. Samuti nähtub selgest, et
mahaarvestused ja soodustused Eesti TMS
järgi moodustavad kaugelt suurema osa
kui vastavate nõukogude seaduste põhjal,
seega on ka maksukoormis Eesti TMS
järgi väiksem.

Mis puutub palgatulude maksustamis-
se PTMM järgi, siis on kemselt selge,
et PTMell ei koorma maksustajasi
kaugeltki nii, nagu seda tegid nõu-
kogude maksud, vaid füüsiliste isikute
maksukoormist nende palgatulude
maksustamist PTMM järgi võis asetada
kindlalt Eesti TMS ja nõukogude tulu-
maksu vahele. Peale selle on palgatulu-
de maksustamisel palgatulude maksuga
leidonud rakendust nii seaduslikkuse- kui
ka õigluse-põhimõtted.